

Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w sprawach swobodnego przepływu pracowników

GERTRUDA UŚCIŃSKA

Instytut Polityki Społecznej UW

STRESZCZENIE: *W tekście przedstawiono aktualne orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości UE dotyczące prawa do swobodnego przemieszczania się pracowników w UE oraz w zakresie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, a w szczególności pojęcia pracownika na gruncie prawa UE (sprawa C-507/12 *Jessy Saint Prix*) oraz prawa do świadczeń emerytalnych będących świadczeniami z tytułu śmierci żywiciela rodziny (sprawa C-32/13 *Petra Würker*). Podjęto także analizę prawa do opieki zdrowotnej na tle problemów prawnych definicji miejsca zamieszkania oraz pobytu (sprawa C-255/13 *Pan I*).*

SŁOWA KLUCZOWE: *Europejski Trybunał Sprawiedliwości, koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego, swobodny przepływ pracowników*

Wyrok dotyczący statusu kobiet w ciąży na europejskim rynku pracy

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie *Jessy Saint Prix* przeciwko Secretary of State for Work and Pensions (C-507/12) dotyczy statusu kobiet w ciąży na europejskim rynku pracy oraz dotyka drażliwych politycznie kwestii prawa do zamieszkania i korzyści socjalnych dla osób nieaktywnych zawodowo.

Stan faktyczny

Pani J. Saint Prix, obywatelka francuska, zamieszkała w Wielkiej Brytanii od lipca 2006 r., gdzie pracowała jako asystentka nauczyciela. Podjęła naukę na podyplomowych studiach nauczycielskich na Uniwersytecie Londyńskim. Przewidywany czas nauki mieścił się w okresie od 17 września 2007 r. do 27 czerwca 2008 r. W tym czasie p. Saint Prix zaszła w ciążę, a datę porodu przewidywano na dzień 2 czerwca 2008 r. W związku z ciążą zrezygnowała z nauki i podjęła pracę na zastępstwach w przedszkolach.

W dniu 12 marca 2008 r. J. Saint Prix, będąc w szóstym miesiącu ciąży, zaprzestała wykonywania tej pracy ze względu na to, że obowiązki związane z opieką nad dziećmi w wieku przed-

szkolnym stały się dla niej zbyt forsowne. Złożony przez J. Saint Prix wniosek o zasilek dochodowy został oddalony przez brytyjską administrację ze względu na to, że straciła ona status pracownika. W dniu 21 sierpnia 2008 r., trzy miesiące po urodzeniu dziecka, J. Saint Prix wróciła do pracy.

Spór prawny

Spór prawny powstał w związku z tym, że wniosek pani Saint Prix o przyznanie nieskładkowego świadczenia pieniężnego w Wielkiej Brytanii został oddalony z tego powodu, że straciła ona prawo do pobytu w Wielkiej Brytanii. Jej apelacja zakończyła się przed Sądem Najwyższym w Wielkiej Brytanii, który postanowił zawiesić postępowanie i skierował szereg pytań do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TS UE).

Sąd Najwyższy zasadniczo zwrócił się o wyjaśnienie europejskiej definicji „pracownika” w odniesieniu do przepisów dotyczących prawa pobytu, zgodnie z art. 7 dyrektywy 2004/38. Sąd Najwyższy Zjednoczonego Królestwa, rozpatrujący kwestię, czy J. Saint Prix miała prawo do zasiłku socjalnego, zwrócił się do TS z pytaniem, czy kobieta, która zaprzestaje pracy lub poszukiwania pracy z uwagi na fizyczne ogra-

niczenia wynikające z zaawansowanej ciąży i okresu połogu, jest objęta pojęciem „pracownika” w rozumieniu prawa UE.

Wspomniany artykuł zapewnia, że obywatele Unii mają prawo pobytu na terytorium innego państwa członkowskiego przez okres dłuższy niż trzy miesiące, jeżeli są pracownikami najemnymi lub osobami pracującymi na własny rachunek w przyjmującym państwie członkowskim (art. 7(1) dyrektywy 2004/38) lub zachowują status pracownika lub osoby pracującej na własny rachunek (art. 7(3) dyrektywy 2004/38). Dyrektywa wymienia sytuacje, kiedy – jednak chwilowo nieaktywna – osoba nadal mieści się w pojęciu pracownika i korzysta z uprawnień pracowniczych. Właściwe władze brytyjskie interpretują jednak te przepisy w sposób zawężający, przyjmując, że niezdolność do pracy z powodu ciąży nie należy do spraw wymienionych w art. 7(3) tej dyrektywy, a więc pani Saint-Prix nie kwalifikuje się jako (quasi) pracownik.

Analiza TS UE

Analizując orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie pojęcia pracownika, rzecznik generalny Trybunału N. Wahl zwrócił uwagę na kilka ważnych punktów.

Po pierwsze, przypomniał, że prawa przyznane pracownikom migrującym nie muszą zależeć od rzeczywistego lub dalszego istnienia stosunku pracy oraz że Traktat ustanawia prawo pracownika do pozostawania na terytorium państwa członkowskiego po ustaniu zatrudnienia (art. 45(3)(d) TF UE). Podał przykłady takich sytuacji, jak: dobrowolne podjęcie przekwalifikowania zawodowego, nie-dobrowolne bezrobocie (np. wyrok w sprawie C-39/86 *Sylvie Lair*).

Po drugie, w odpowiedzi na argumenty przedstawione przez rząd brytyjski TS UE badał związek między chorobą jako uzasadnionego powodu czasowej niedostępności do pracy (art. 7(3)(a) dyrektywa 2004/38) a ciążą. Doszedł do wniosku, że chociaż ciąża nie jest traktowana jako choroba (sprawa C-32/93 *Carole Louise Webb*), to w sytuacji, o której mowa, niezrównanie ciąży z chorobą spowodowałoby, że prawo UE zapewnia ochronę w okresie choroby, ale nie w okresie ciąży.

Po trzecie, powyższe rozumowanie doprowadziło do wniosku, że sprawa dotyczy ochrony w czasie ciąży i odnosi się tylko do kobiet. Przyjmując podejście zastosowane w Wielkiej Brytanii oznacza to, że w praktyce może ono pociągać za sobą mniejszą ochronę dla kobiet niż dla mężczyzn, a tym samym naruszać zasadę niedyskryminacji ze względu na płeć (art. 21(1) i 23 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej).

Po czwarte, rzecznik generalny zaproponował wytyczenie tej ochrony przez ustalenie, że musi być określony czas, podczas którego nieobecność na rynku pracy może być uznana za uzasadnioną.

W odpowiedzi TS UE potwierdził, że pojęcie pracownika w rozumieniu art. 45 TF UE należy interpretować szeroko, a fakt, że kobieta rezygnuje z pracy z powodu fizycznych ograniczeń w tej późnej fazie ciąży nie oznacza, że przestała należeć do rynku, pod warunkiem że wróci do pracy lub znajdzie inną pracę w rozsądnym terminie po porodzie. Aby określić okres, który może być postrzegany jako uzasadniony, TS UE ustalił, że jest to zadanie sądu krajowego, który musi uwzględnić wszystkie szczególne okoliczności danego przypadku, o których mowa w krajowych przepisach dotyczących urlopu macierzyńskiego. Jako argument przemawiający TS UE podkreślił również, że brak zatrudnienia z powodu ciąży i porodu nie wpływa na ciągłość zamieszkania w odniesieniu do prawa stałego pobytu (art. 16(3) dyrektywy 2004/38).

Ocena wyroku

Wyrok w omawianej sprawie zasługuje na uznanie ze względu na rozszerzenie pojęcia pracownika poprzez wyraźne objęcie nim kobiet w ciąży, a tym samym zwiększenie ich poziomu ochrony na rynku pracy. Jest to także propozycja zmiany w przyszłości zapisów dyrektywy 2004/38 i włączenie tego elementu do art. 7(3), podobnie jak uznanie okresu ciąży i połogu w odniesieniu do ciągłości zamieszkania. Ponadto stwierdzając, że art. 7(3) tej dyrektywy nie zawiera wyczerpującej listy sytuacji, gdy osoby nieaktywne są traktowane jako osoby aktywne, TS UE otwiera możliwość dalszego rozszerzenia pojęcia pracownika i uzupełnienia tej listy.

Wyrok w sprawie klasyfikacji świadczeń emerytalnych

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-32/13 Petra Würker przeciwko Familienkasse Nürnberg podkreśla ciekawy aspekt zmiany rozumienia koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, w tym koncepcji emerytury i pokazuje znaczenie klasyfikacji tych świadczeń w prawie UE.

Stan faktyczny

Pani Würker była obywatelką niemiecką, która – po śmierci jej byłego męża, z którym miała córkę – nabyła prawo do emerytury (renty) na wychowywanie dzieci (nazywane *Erziehungsrente*) na podstawie niemieckiego ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego. W 2008 r. przeniósł się do Szwecji, gdzie mieszkała z dwojgiem innych dzieci i ich ojcem, którego nie poślubiła.

Spór prawny

Spór prawny powstał, ponieważ władze niemieckie odrzuciły wniosek Pani Würker o przyznanie zasiłku dla jej dwóch młodszych dzieci ze względu na to, że nie były uprawnione do emerytury, o której mowa w art. 77 rozporządzenia (WE) nr 1408/71 (przepis ten dotyczy dzieci pozostających na utrzymaniu osób otrzymujących świadczenia z tytułu starości, inwalidztwa lub wypadku przy pracy albo choroby zawodowej), a art. 78 rozporządzenia (WE) nr 1408/71 nie może zostać zastosowany na rzecz dzieci pani Würker, które nie są sierotami ze związku jej zmarłego małżonka. W związku ze sporem sąd właściwy wstrzymał postępowanie i skierował dwa pytania do TS UE:

- po pierwsze, czy wspomniane artykuły rozporządzenia przyznają prawo do emerytury z tytułu wychowania dzieci wobec państwa członkowskiego, które je wypłaca;
- po drugie, czy pojęcie emerytury w stosunku do prawa do świadczeń rodzinnych na podstawie art. 67 rozporządzenia (WE) nr 883/2004 ulega zmianie, zwłaszcza po wejściu zmian w dniu 1 maja 2010 r.

Analiza TS UE

W odpowiedzi na pytanie pierwsze TS UE stwierdził, że w świetle całości powyższych rozważań na pytanie to należy odpowiedzieć,

iż art. 77 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 należy interpretować w ten sposób, że świadczenie takie jak renta wychowawcza określona w prawie niemieckim (§ 47 ust. 1 SGB VI), która przyznawana jest w wypadku śmierci rozwiedzionemu małżonkowi zmarłego do celów wychowywania dzieci tego rozwiedzionego małżonka, nie może być traktowane na równi z „emeryturą, rentą inwalidzką, rentą z tytułu wypadku przy pracy lub z tytułu choroby zawodowej” w rozumieniu tego przepisu wspomnianego rozporządzenia.

Z kolei w odpowiedzi na pytanie drugie Trybunał stwierdził, iż art. 67 rozporządzenia nr 883/2004 należy interpretować w ten sposób, że świadczenie takie jak renta wychowawcza określona w prawie niemieckim (§ 47 ust. 1 SGB VI) jest objęte pojęciem „emerytury lub renty” w rozumieniu tego art. 67.

Ocena wyroku

Dokonując oceny tego wyroku należy uznać, że następuje zmiana podejścia w interpretacji rozporządzenia o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w obowiązujących obecnie przepisach. Jednak nie rozwiązuje to problemów prawa do świadczeń rodzinnych imigrantów otrzymujących różne formy emerytur, które zostały pominięte w art. 77(1) rozporządzenia (WE) nr 1408/71.

Wyrok w sprawie definicji pobytu i zamieszkania oraz opieki zdrowotnej osób korzystających z prawa do przemieszczania się

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-255/13 Pan I przeciwko Health Service Executive dotyczył ważnej materii w obszarze koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, a mianowicie obowiązku zapewnienia świadczeń zdrowotnych.

Stan faktyczny

Irlandzki obywatel, który prowadził aktywność zawodową w Irlandii i Wielkiej Brytanii, był na wakacjach w Niemczech, kiedy w wyniku nagłej choroby został przyjęty jako pacjent do szpitala uniwersyteckiego w Düsseldorfie. Zdiagnozowano u niego rzadką chorobę mózgu, co spowodowało naruszenie funkcji motorycznych. Później zdiagnozowano także

raka. Odkąd został przyjęty do szpitala w lecie 2002 r. pozostawał ciężko chory, przemieszczał się na wózku inwalidzkim, a jego stan zdrowia wymagał stałej kontroli i leczenia.

Irlandzki Sąd Najwyższy wskazał, że Pan I był zmuszony do życia w Niemczech ze względu na jego stan zdrowia i konieczność ciągłego leczenia. Po prawie dwunastu latach zamieszkiwania w Niemczech Pan I, choć cały czas zdecydowany był wrócić do swojego kraju, zmarł w trakcie postępowania sądowego.

Spór prawny

Spór prawny powstał wtedy, gdy irlandzka służba zdrowia wstrzymała finansowanie leczenia Pana I w Niemczech na tej podstawie, że mieszka on w Niemczech od jedenastu lat. Nie może on być zatem traktowany jako nadal „zamieszkały” w Irlandii i tylko posiadający „pobyt” w Niemczech, ale musi być traktowany jako niemiecki rezydent. W związku z tym władze niemieckiej służby zdrowia są właściwe w zakresie finansowania jego świadczeń zdrowotnych.

Irlandzki Sąd Najwyższy zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z następującym pytaniem prejudycjalnym: *Czy ubezpieczonego obywatela państwa członkowskiego („pierwszego państwa członkowskiego”), ciężko chorego od jedenastu lat w wyniku poważnego schorzenia, którego objawy po raz pierwszy wystąpiły, gdy osoba ta zamieszkiwała w pierwszym państwie członkowskim, ale była na wakacjach w innym państwie członkowskim („drugim państwie członkowskim”), należy uważać za „przebywającego” w tym drugim państwie członkowskim przez ten okres dla celów albo art. 19 ust. 1, albo art. 20 ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 883/2004, jeśli zainteresowana osoba została faktycznie zmuszona do fizycznego pozostania w tym państwie członkowskim przez ten okres ze względu na swoją poważną chorobę i dogodną bliskość specjalistycznej opieki medycznej?*

Problemy, na które zwraca uwagę irlandzki Sąd Najwyższy, są niezwykle ważne z punktu widzenia obowiązku zapewnienia świadczeń zdrowotnych, czyli odpowiedzi na pytanie, w którym państwie członkowskim powinny być zapewnione te świadczenia osobie ubezpieczonej zamieszkującej w innym państwie niż kraj ubezpieczenia. Są to także problemy dotyczące definicji pojęć pokrewnych, jak za-

mieszkanie i pobyt oraz ich stosunku do siebie. Trzeba mieć na uwadze, że praktyczne ustalenia miejsca pobytu i miejsca zamieszkania mają już miejsce w orzecznictwie TS, jednak nie rozwiązują wielu problemów, które powstają w praktyce ich stosowania.

Analiza TS UE

Trybunał Sprawiedliwości w swojej analizie przyjął następujący tok rozumowania. Poprzez swoje pytanie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 1 lit. j) i k) rozporządzenia nr 883/2004 należy interpretować w ten sposób, że do celów art. 19 ust. 1 lub art. 20 ust. 1 i 2 wskazanego rozporządzenia, w wypadku gdy obywatel Unii, który zamieszkiwał w pierwszym państwie członkowskim, został dotknięty ciężkim i nagłym schorzeniem podczas wakacji w drugim państwie członkowskim i jest zmuszony do pozostania przez jedenaście lat w owym państwie z powodu wspomnianej choroby oraz dostępności wyspecjalizowanej opieki medycznej w pobliżu miejsca, w którym mieszka, wskazanego obywatela należy uważać za „przebywającego” w tym ostatnim państwie członkowskim.

Na wstępie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem rozporządzenie nr 1408/71 wprowadzało system koordynacji krajowych systemów zabezpieczenia społecznego oraz ustanawiało w tytule II zasady dotyczące określenia właściwego ustawodawstwa. Wskazane zasady służyły nie tylko zapobieżeniu sytuacji, w której w braku znajdującego do nich zastosowanie ustawodawstwa zainteresowani byliby pozbawieni ochrony w zakresie zabezpieczenia społecznego, lecz zmierzały również do poddania zainteresowanych systemowi zabezpieczenia społecznego tylko jednego państwa członkowskiego po to, aby uniknąć zbiegu właściwych ustawodawstw krajowych oraz mogących wynikać z tego komplikacji (zob. podobnie wyrok w sprawie C-589/10 *Wencel*).

W tym względzie system wprowadzony rozporządzeniem nr 1408/71 przyjmował miejsce zamieszkania jako jeden z łączników służących określeniu właściwego ustawodawstwa (wyrok w sprawie *Wencel*, pkt 48). Podobnie jest w wypadku rozporządzenia nr 883/2004.

Na mocy art. 1 lit. j) rozporządzenia nr 883/2004 określenie „zamieszkanie” oznacza miejsce, w którym osoba zwykle przebywa. Wskazane określenie ma autonomiczny zakres i jest właściwe prawu Unii (zob. analogicznie wyrok w sprawie C-90/97 *Swaddling*, pkt 28).

Jak orzekł Trybunał w odniesieniu do rozporządzenia nr 1408/71, w wypadku gdy sytuacja prawna danej osoby może podlegać ustawodawstwu szeregu państw członkowskich, pojęcie państwa członkowskiego, w którym dana osoba zamieszkuje, oznacza państwo, w którym mieszka ona zwykle i w którym znajduje się również zwykły ośrodek jej interesów życiowych (zob. wyroki w sprawach: C-13/73 *Hakenberg*, pkt 32; *Swaddling*, pkt 29; *Wencel*, pkt 49).

W tym kontekście należy rozważyć w szczególności: sytuację rodzinną zainteresowanej osoby, względy, które skłoniły ją do przymieszczenia się, okres i ciągłość jej zamieszkania, fakt dysponowania, w danym wypadku, stałym zatrudnieniem oraz zamiar, jaki wynika ze wszystkich okoliczności.

Lista okoliczności, jakie należy wziąć pod uwagę w celu określenia miejsca zamieszkania osoby – w formie wypracowanej w orzecznictwie – została aktualnie skodyfikowana w art. 11 rozporządzenia nr 987/2009. Jak podniósł rzecznik generalny Trybunału w pkt 32 opinii, owa lista, która nie jest wyczerpująca, nie przewiduje hierarchii między różnymi okolicznościami wymienionymi w ust. 1 wskazanego artykułu.

Z powyższego wynika, że na potrzeby stosowania rozporządzenia nr 883/2004 osoba nie może mieć jednocześnie dwóch zwykłych miejsc zamieszkania na terytorium dwóch różnych państw członkowskich (podobnie wyrok w sprawie *Wencel*, pkt 51), przy czym w ramach rzeczonoego rozporządzenia miejsce zamieszkania ubezpieczonego koniecznie jest inne niż jego miejsce pobytu.

W tym względzie – jako że należy oprzeć się na wszystkich okolicznościach w celu określenia miejsca zamieszkania osoby objętej zabezpieczeniem społecznym – sam fakt pozostawania w państwie członkowskim, nawet przez długi okres i w sposób ciągły, nie oznacza koniecznie, że wskazana osoba zamieszkuje w owym państwie w rozumieniu art. 1 lit. j) rozporządzenia nr 883/2004.

Okresu zamieszkania w państwie, w którym wniesiono o wypłatę świadczenia, nie można bowiem uznać za element konstytutywny pojęcia „zamieszkania” w rozumieniu rozporządzenia nr 1408/71 (podobnie wyrok w sprawie *Swaddling*, pkt 30). Wprawdzie art. 1 lit. k) rozporządzenia nr 883/2004 definiuje „pobyt” jako pobyt „czasowy”, jednak – jak podniósł rzecznik generalny TS w pkt 43–46 opinii, taki „pobyt” nie oznacza koniecznie krótkookresowej obecności.

Po pierwsze bowiem – jak wynika z brzmienia art. 1 lit. va) ppkt (i) rozporządzenia nr 883/2004 – art. 19 i 20 rzeczonoego rozporządzenia stosuje się do świadczeń rzeczowych łącznie ze świadczeniami rzeczowymi „z tytułu długotrwałej opieki”. W konsekwencji osoba może być uznana za przebywającą w innym państwie członkowskim, nawet jeśli udziela się jej tam świadczeń przez długi okres.

Po drugie, podczas gdy rozporządzenie nr 1408/71 przewidywało w art. 22 ust. 1 lit. i), że okres udzielania świadczeń jest określany przez ustawodawstwo państwa właściwego, wskazana zasada nie jest już sformułowana w art. 19 ust. 1 ani w art. 20 ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 883/2004, które zastąpiły w istocie rzeczony art. 22 ust. 1 lit. a)–i).

Wyłącznie okoliczność, że Pan I pozostawał przez jedenaście lat w Niemczech nie wystarcza więc – jako taka i sama w sobie – aby uznać, że miał on miejsce zamieszkania we wskazanym państwie członkowskim.

W celu ustalenia zwykłego ośrodka interesów życiowych Pana I sąd odsyłający musi w istocie wziąć pod uwagę wszystkie istotne kryteria, w szczególności te wymienione w art. 11 ust. 1 rozporządzenia nr 987/2009 oraz, na podstawie ust. 2 owego artykułu, wolę zainteresowanego dotyczącą faktycznego miejsca jego zamieszkania. Rzeczoną wolę należy ocenić w odniesieniu do faktów i obiektywnych okoliczności sprawy w postępowaniu głównym, ponieważ zwykle oświadczenie o woli posiadania miejsca zamieszkania w określonym miejscu nie jest, samo w sobie, wystarczające do celów stosowania tego ust. 2.

Wśród okoliczności, które sąd kierujący pytanie prejudycjalne musi wziąć pod uwagę do celów stosowania art. 1 lit. j) i k) rozporządzenia nr 883/2004, należy w szczególności wymienić fakt, że o ile Pan I pozostawał przez

długi okres w Niemczech, o tyle owa sytuacja nie stanowiła jego osobistego wyboru, jako że zgodnie z samym brzmieniem przedłożonego pytania był on do tego zmuszony „ze względu na swoją poważną chorobę i dogodną bliskość specjalistycznej opieki medycznej”.

Sąd kierujący pytanie powinien w niniejszym wypadku zbadać, biorąc pod uwagę okoliczności sprawy w postępowaniu głównym, jaka była zdolność Pana I do podróżowania, oraz to, czy leczenie równoważne z tym, któremu był poddawany w Niemczech, było dostępne na terytorium Irlandii.

Poza okolicznościami wymienionymi w postanowieniu odsyłającym należy wskazać, że podczas rozprawy i w odpowiedzi na pytanie Trybunału Pan I podniósł, że żadna więź nie łączyła go z niemieckim systemem podatkowym i że jego miejsce zamieszkania dla celów podatkowych znajdowało się w Irlandii, nawet jeśli nie płacił on tam podatku, jako że nie osiągał żadnych dochodów, z wyjątkiem zasiłku dla osoby niepełnosprawnej wypłacanego przez Irlandię oraz skromnej emerytury przyznanej przez Zjednoczone Królestwo.

W świetle wszystkich powyższych rozważań na postawione pytanie należy odpowiedzieć, iż art. 1 lit. j) i k) rozporządzenia nr 883/2004 należy interpretować w ten sposób, że do celów art. 19 ust. 1 lub art. 20 ust. 1 i 2 wspomnianego rozporządzenia, w wypadku gdy obywatel Unii, który zamieszkiwał w pierwszym państwie członkowskim, został dotknięty ciężkim i nagłym schorzeniem podczas wakacji w drugim państwie członkowskim i jest zmuszony do pozostania przez jedenaście lat

w tym ostatnim państwie ze względu na wspomniane schorzenie oraz dostępność wyspecjalizowanej opieki medycznej w pobliżu miejsca, w którym mieszka, należy go uważać za „przebywającego” w tym drugim państwie członkowskim, gdy zwykły ośrodek jego interesów życiowych znajduje się w pierwszym państwie członkowskim. Do sądu krajowego należy określenie zwykłego ośrodka interesów życiowych owego obywatela poprzez dokonanie oceny wszystkich istotnych okoliczności faktycznych i wzięcie pod uwagę jego woli, wynikającej ze wspomnianych okoliczności faktycznych, ponieważ wyłącznie okoliczność, że rzeczonemu obywatelowi pozostał w drugim państwie członkowskim przez długi okres, nie wystarcza, jako taka i sama w sobie, aby uznać, że ma on miejsce zamieszkania w tym państwie.

Ocena wyroku

Przedstawiona sprawa pokazuje, że nadal istnieje dużo wątpliwości prawnych dotyczących definicji zawartych w regulacjach koordynacyjnych w zakresie zamieszkania i pobytu. Ich rozstrzygnięcie przez sądy krajowe będzie także trudne ze względu na oparcie się w wielu przypadkach na intencji stron.

*

Przedstawiając i omawiając wyroki TS UE widać wyraźnie, jak skomplikowaną i trudną jest materia koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego związana z realizacją swobody przemieszczania się obywateli UE, zwłaszcza że podlega ona nieustającym zmianom i modyfikacjom oraz stwarza wiele problemów w praktyce jej stosowania.

Current case law of the European Court of Justice – the right to free movement of workers

GERTRUDA UŚCIŃSKA

SUMMARY: *The paper presents the current case law of the EU TS on the right to free movement of workers within the EU and the coordination of social security systems. In particular the concept of an employee on the basis of EU law (Case C-507/12 *Jessy Saint Prix*) and pension rights which are benefits for the death of a breadwinner (Case C-32/13 *Petra Würker*). Also undertakes analysis of the right to health problems against legal definitions of domicile and residence (Case C-255/13, I).*

KEY WORDS: *European Court of Justice, coordination of social security systems, free movement of workers*